

Sint Maarten

Achtergrond

Nu is het echt koud, guur en is alles vrijwel kaal, nevelig. De natuur toont zich op zijn aller ruwste en de mens trekt naar binnen. We ruimen alle spullen van de herfst op en maken ruimte voor een nieuw feest. Ieder feest vraagt om voorbereiding en verbinding.

Sint Maarten (11 november) is het eerste feest van de grote Advent. Het is altijd veertig dagen voor Kerst. Eigenlijk begint nu de grote Kersttijd en die duurt tot 2 februari met Maria Lichtmis.

Het feest van Sint Maarten, met als motief goedheid, de offerbereidheid en deemoed, is ook het eerste feest dat in het teken staat van het licht.

Met Sint Maarten gaat het eerste lichtje aan en dit probeer je brandend te houden door de donkere dagen heen. Je doet het lichtje aan in een knol, die onder de grond gegroeid heeft (dus eigenlijk geen pompoen).

Als je dan naar buiten loopt, voel je de verbinding met de sterren, de verbinding tussen hemel en aarde.

Een doel is eeuwenlang geweest dat de mens los moest komen van de natuur, alleen schieten we nu door in het individualisme.

De legende van officier Maarten gaat over het leven van Maarten, officier in het leger van keizer Julianus Apostata. Maarten leefde ongeveer 400 jaar na Christus.

Voor de poort van de Franse stad Amiens zag hij op een koude herfstavond een bedelaar staan. Zijn metgezellen redde de arme man voorbij, maar Maarten kreeg medelijden en sneed zijn officiersmantel doormidden en gaf de helft aan de bedelaar.

In de nacht die volgt, verschijnt de bedelaar in de dromen van Maarten. Volgens de legende was deze bedelaar een verschijning van Christus.

Maarten verlaat het leger, bekeert zich, sticht een klooster waar hij zich ontfermt over de armen en wordt later bisschop. Zijn sterfdag gedenkt men op 11 november.

In het doormidden snijden van de mantel schuilt voor ons ook een boodschap: niet alleen voor de kinderen zorgen, maar ook voor jezelf! Hier strijdt men niet het zwaard (Michaëlstijd), maar heeft men oog voor de medemens.

Hoe vieren we Sint Maarten?

Nu is het echt koud, guur en is alles vrijwel kaal, nevelig. De natuur toont zich op zijn aller ruwst en de mens trekt naar binnen. We ruimen alle spullen van de herfst op en maken ruimte voor een nieuw feest. Ieder feest vraagt om voorbereiding en verbinding.

Het laatste wat geogst is, zijn knollen. Zij komen uit de donkere aarde, we hollen ze uit en ontsteken daarin ons eerste licht. Met dit lichtje trekken de ouders met oudere kinderen door weer en wind naar buiten. We zingen liedjes en zorgen dat ons lichtje blijft branden tijdens de wandeling, hoe moeilijk dat soms ook is.

Binnen, waar het warm is, genieten we van een kopje warme chocolademelk, vers gemaakte pompoensoep en zitten we knus bij elkaar rond de lichtjes.

Het verhaal over Sint Maarten begint op een gure dag in november 400 jaar na Christus, in de tijd van keizer Julianus Apostata. Maarten was officier in het leger. Voor de poort van de Franse stad Amiens zag hij een bedelaar staan. Zijn metgezellen redde de arme

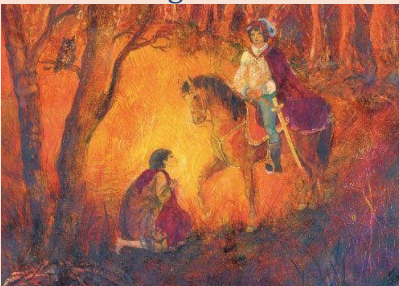
man voorbij, maar Maarten kreeg medelijden en snel zijn officiersmantel doormidden en gaf de helft aan de bedelaar. In de nacht die volgt verschijnt de bedelaar in de dromen van Maarten. Volgens de legende was deze bedelaar een verschijning van Christus. Maarten verlaat het leger en bekeert zich, sticht een klooster en ontfermt zich over de armen. Later wordt hij bisschop. Zijn sterfdag is 11 november. Wijze les hieruit: zorg goed voor anderen, maar ook voor jezelf. Geef niet je hele mantel weg!

Seizoenstafel

In november passen bruine of donkerrode doeken op de jaartafel. Het is een heel dankbare tijd omdat de meeste jaartafel schatten gewoon in de natuur te vinden zijn. Een mooie steen, boomschors, dennenappels, kastanjes en mooie bladeren zijn prachtig op de jaartafel. En als er dan ook nog een dwergenfamilie mag komen wonen is het helemaal feest.

Naarmate het feest nadert vervang je de dwergenfamilie door een pompoen met lichtje, een mooie kaart met de afbeelding van Sint Maarten op zijn paard en de bedelaar. Als je het lokaal in de ochtend en avond weer in sfeerlichtjes hult, brengt het de kinderen nog meer in de stemming van dit jaarfeest.

Boeken

Sint maarten en het beertje

Verhaaltjes

Dit verhaal is afkomstig van het oude Russische bakersprookje 'Repka' (Raapje). Wat heb je nodig?

Een groene lap als moestuin, een klein viltpompoentje, opa en oma en kind, een pannetje, een hondje, poesje en muisje, een uitgeholde en versierde pompoen met lichtje.

Opa heeft zin in pompoensoep. Hij vraagt of het kind mee gaat naar de moestuin om een mooie pompoen uit te zoeken voor de soep.

Ze krijgen die niet de grond uit, de pompoen zit te vast! Opa trekt en vraagt kind mee te helpen (trekgebaar met 123 hup...ojee lukt niet, hij zit nog vast). Dan vragen ze oma om te helpen enz.

Hond en poes komen ook helpen (allen natuurlijk met hun geluiden). Elke keer maar je weer een trekgebaar en: 123 hup...ojee!

Dan komt het kleine muisje en als die mee gaat helpen!... Ja hoor, dán komt de pompoen los!

Goed zo, klein muisje, jij hebt goed getrokken!

Iedereen mag mee naar de keuken om lekker te proeven van de soep die oma ervan maakt, om dan te genieten van de mooie lantaarn die opa ervan sneed.

Ze lopen allemaal in een optocht achter de lantaarn aan...

Je maakt gebaren alsof je soep kookt, roert, zout en prei erbij doet en peper maalt.

Liedjes

Bij het zingen worden gebaren ter ondersteuning van de tekst gemaakt. De meeste liedjes zijn online te vinden op www.vrijeschoolliederen.nl, www.doehoek.nl en www.kinderliedjes.info.

Ik loop hier al met mijn lantaren

Ik loop hier met mijn lantaarn
En mijn lantaarn met mij
Daarboven stralen de sterren
Beneden stralen wij
Mijn licht gaat aan, ik loop vooraan,
rabimmel rabammel rabom
Mijn licht gaat uit, ik ga naar huis,
rabimmel rabammel rabom

Elf november is de dag

Elf november is de dag,
dat mijn lichtje,
dat mijn lichtje.
Elf november is de dag,
Dat mijn lichtje branden mag.

Als het zonlicht gaat verdwijnen

Als het zonlicht gaat verdwijnen,
Ga dan mijn lampje schijnen.
Mijn licht doordring de donk're nacht,

Oh lampje schijn en houd de wacht.

Stergeflonker

Stergeflonker, buiten in het donker,
Onze lichtjes stralen,
Dan zullen we niet verdwalen.
Wij lopen in een lange rij,
En dragen ons lichtje ook daarbij,
Stergeflonker, buiten in het donker.

Een ridder wil ik worden

Een ridder wil ik worden,
Een strijder sterk en rein,
Het goede op de aarde
Zal overwinnaar zijn.

Michaël de held

Sint Michael, hoor ons aan

Sint Michaël, Michaël hoor ons aan
En laat ons met U mede gaan,
Door 't donk're bos en 't wijde veld,
Sint Michaël, Michaël, sterke Held.
Sint Michaël draagt zijn lichtend zwaard
Uit sterrenrijken naar de aard,
Door 't donk're bos en 't wijde veld,
Sint Michaël, Michaël, sterke held
Sint Michaël, Michaël ga vooraan.
Wij mogen allen mede gaan,
Door 't donk're bos en 't wijde veld,
Sint Michaël, Michaël, sterke held!

Zon en maan en sterren

Zon en maan en sterren
Stralen van zo verre.
Op de aarde leef ik,
Naar goede daden streef ik,
Door Gode's liefde ben ik,
Steen en plant en dieren ken ik.
Maar een MENS wil ik wezen,
Hoef geen enkel ding te vrezen,
Van mijn liefde wil ik geven
Aan allen, die rondom mij leven.

Sinte Maartens avond

Sinte Maartens avond,
Het water gaat door de Rijn.
En als mijn moeder koeken bakt,
Zit ik er lekkertjes bij!

'k Zit dan al in een hoekje,
Krijg dan een stukkend koekje,
'k Zit dan al bij de haard,
Krijg dan een stukje pannenstaart.

Activiteiten

Leuk is om **nu bollen te planten** met de kinderen.

Optocht door donker lokaal en eventueel rondje door de tuin. Manteltje mee, stokpaard mee.

Pannenkoeken bakken

Chocolademelk maken

Pompoenen uithollen

Pompoensoep maken

Dit recept is ter inspiratie

Ingrediënten:

1 Ui

1 Pompoen

2 Tenen knoflook

Bouillonpoeder

Zout en peper

Eventueel kerriepoeder, paprikapoeder, tomatenpuree, gebakken uitjes, peterselie of koriander etc.

Bereidingswijze

Snijd een kapje van 2-3 centimeter van de pompoen en hol met een lepel de vrucht tot 2 centimeter van de rand uit. Verwijder de pitten en draden en snijd het vruchtvlees in blokjes. Verhit de olie in een soeppan en fruit de ui en knoflook. Bak de pompoenblokjes op matig hoog vuur 5 minuten mee. Voeg 1 liter warm water en de bouillonpoeder toe. Breng de soep aan de kook en laat het in 15 minuten gaar worden. Pureer de soep met de staafmixer en breng pittig op smaak met zout en (Cayenne)peper.

Knutselactiviteiten

Voor de hele kleintjes:

Laat de kinderen op een vel papier met krijtjes tekenen. Dan kunnen de kinderen er met olie (bv. zonnebloemolie) en een pluk wol overheen wrijven, zodat het transparant wordt. Je krijgt dan een heel mooi effect met een lampje erachter. Eventueel kun je er zelf nog wat sterretjes uitknippen. Je kunt het vloeipapier er achter plakken. Het vel kan dan rond vastgemaakt, geniet worden tot een lantaarn. Vraag de ouders van de kinderen om een stokje met (elektrisch) lampje, dan krijgen ze het met lantaarntje weer mee naar huis. Hou het zo eenvoudig mogelijk.

De grotere kinderen kunnen pompoenen uithollen en er een lichtje indoen.

Sinterklaas

Achtergrond

Hier gaat de goedheid nog verder, je schenkt iets in de schoen van het kind, waarmee het zich verder kan ontwikkelen. Sinterklaas is een heilige figuur die drie kinderen heeft gered. Hij staat daarom bekend als kindervriend.

Sinterklaastijd is een tijd met vele mooie beelden. Zo komt het pakje door de schoorsteen, van hemel naar de aarde. Het Sintfeest valt midden in de 1ste Advent.

De beweging in de herfst is eigenlijk zo:

- Michael: zelf in het reine komen
- Sint Maarten: delen met de ander
- Sint: echt kijken naar de ander
- Advent: 'samenzijn' met de ander

Je kunt Sinterklaas prachtig in het Advent verhaal verweven. In de hemel zag Maria hoe donker het op aarde was en dat het tijd werd om het kerstkind naar beneden te brengen. Sinterklaas ging als eerste om de kinderen cadeautjes te geven, waarmee de kinderen later met het Kerstkind kunnen spelen. Voor kinderen kan Sinterklaas probleemloos met de Advent verbonden worden.

Hoe vieren we Sinterklaas?

We versieren het lokaal door overal pakjes op te hangen voor de sfeer.

In de weken naar het Sinterklaasfeest toe laten we kinderen zich als Sint en Pieten verkleden. Dit vinden ze geweldig! Op de groepen zijn er mandjes met mutsen, pieten pakjes, mantels etc.

We bakken pepernoten, zodat de geur van de speculaaskruiden zich over het lokaal verspreidt. We maken het feest niet te spannend en zorgen voor innerlijk rijke beelden.

Seizoenstafel

Soms wordt er voor Sinterklaas een aparte kleine seizoenstafel gemaakt. Je kunt een boot knutselen, een paar Pietjes en eventueel Sint vilten en een Oostheimer paardje neer zetten. Hou het beeld van Sinterklaas ook beetje mystiek, zet het niet te veel op aarde, zoals je het wel in winkels ziet.

Het is een mystiek figuur die op de daken op zijn paard rijdt.

Boeken

Sinterklaas Kapoentje van Rie Kramer

Zie de maan schijnt door de bomen Liedjesboek van Mies van Hout

Liedjes

Bij het zingen worden gebaren ter ondersteuning van de tekst gemaakt. De meeste liedjes zijn online te vinden op www.vrijeschoolliederen.nl, www.doehoek.nl en www.kinderliedjes.info.

Een klompje, twee klompjes

Een klompje, twee klompjes, drie kleine klompjes

Op een rijtje bij de haard

Een klompje, twee klompjes, drie kleine klompjes

Met wat water voor het paard

Sint, Sint, wat zal je me geven

Sint, Sint, wat krijg ik dit jaar

Sint, Sint, ik wil graag een popje (bootje, treintje, boekje ...)

Sint, Sint, toe geef het me maar

Sinterklaas op 't witte paard

Sinterklaas op 't witte paard

Staat voor bakkers deurtje.

Bakker doet zijn deurtje open

Sinterklaas wil koekjes kopen.

Sinterklaas op 't witte paard,

Staat voor 't winkeldeurtje.

Juffrouw doet haar deurtje open.

Sinterklaas wil speelgoed kopen.

Van 't hemelhoge wolkpaleis

1

Van 't hemelhoge wolkpaleis,
gaat Nicolaas nu weer op reis.
Al op zijn schimmel daalt hij neer,
Zijn rode mantel wappert zeer.

2.

De haasjes op de heide,
Spitsen hun oortjes beide,
Het hert met zijn gewei
Springt licht en vlug voorbij.

3.

En alle dieren groot en klein
die komen snel te voorschijn,
En buigen zich ter aard'
Voor de ruiter op zijn paard.

4.

Maar wij, wij willen leren
Om Nicolaas te eren:
Een lied van sterrenschijn.
't Zal voor Sint-Niklaas zijn.

Schoentjes bij de schoorsteen

Schoentjes bij de schoorsteen
Klompjes bij het fornuis
Lieve Sinterklaasje, komt u bij mij thuis
Komt u bij mij thuis
Lieve zoete kinderen
Geef de Sint een hand
Pietje doet een dansje, als in't Spanjeland
Als in't Spanjeland

Versjes

Kijk, ik heb vijf Pietjes op mijn hand

Kijk, ik heb vijf Pietjes op mijn hand
Die helpen Sint door het hele land.
Dit is de dikke Bakkerspiet,
Die eet vaak pepernoten als niemand het ziet.
Dit is Piet met de grote oren,
Hij kan al jullie liedjes heel goed horen.
Lange Piet kan keihard lopen,
En de mooiste cadeautjes voor iedereen kopen.
De Stalpiet zorgt voor het witte paard,
Geeft het eten, drinken en kamt zijn staart.
En wie zorgt er voor het boek van Sinterklaas?
Dat is de kleinste Pieterbaas.

Activiteiten

Pepernoten bakken

Dit recept is ter inspiratie:

180 gr amandelmeel
40 gr vloeibare kokosolie
4 el. honing
2 el. speculaaskruiden
Snuf baking soda
Snuf zout

Bereidingswijze:

Doe de droge ingrediënten door elkaar. Voeg de honing en kokosolie toe. Meng alle ingrediënten kort tot een homogeen deeg. Laat het deeg 10 -15 min. rusten in de koelkast. Verwarm over voor op 150 gr. Rol samen met de kinderen de pepernoten en bak ze 20 min bruin en knapperig. Laat ze voor het eten afkoelen op de bakplaat.

**Verkleedkleden als Sint en Pieten
Klimparcours maken – ‘over de daken’ heen**

Advent

Achtergrond

De naam Advent betekent ook ‘komst’, het voorbereiden op de geboorte van Christus (Kerst). In de donkerste tijd van het jaar verwachten we de komst van het Licht. Het is de tijd van hoopvolle verwachting in de stilte na de herfststormen.

De Germanen zagen deze tijd als een nieuw begin. Al 't oude werd opgeruimd, zelfs de vuren werden gedoofd en er werden nieuwe vuren aangelegd. De adventstijd begint op de 4de zondag voor Kerstmis. We zijn op weg naar de langste nacht.

In donkere tijden word je als mens teruggeworpen op jezelf. Het is de tijd om naar binnen te gaan en het licht in jezelf te zoeken. Tijdens de advent, de stille tijd, staat het groeiend kaarslicht symbool voor het innerlijk licht dat het ‘aardedonker’ kan overwinnen. Met de geboorte van het Kerstkind is dat innerlijk licht op aarde gekomen, om te groeien in de mensen.

Van 24 december tot 6 januari is de kleine Kersttijd. Daartussen liggen de heilige nachten. Dan lijkt de tijd even stil te staan. De zon komt in die tijd ook steeds op dezelfde tijd op.

Oud en Nieuw zit precies in het midden. Daarbij hoort het beeld van de Januskop (met aan iedere kant een gezicht): je kijkt terug en je kijkt vooruit.

De 12 heilige nachten: de tijd lijkt stil te staan, nachten worden niet nog korter. Je dromen in deze nachten geven weer hoe je afgelopen jaar was en kunnen ook voorspellingen geven over het komende jaar. Het is een periode van verstillings en rust. Neem de ruimte voor bezinning voor het nieuwe jaar.

Hoe vieren we Adventstijd?

Dit is de tijd van het in verwachting zijn. We bereiden ons voor op wat komt, soms met een adventskalender of Engel die treetjes afdaald, of met sterren op de jaartafel.

De adventskrans is uit Duitsland overgewaaid. Iedere week mag er een kaars meer aan. Zo laten we het licht steeds sterker worden.

Op de jaartafel wordt het 4-ledig mensbeeld zichtbaar: de opbouw van de aarde. In de eerste week mooie stenen op de jaartafel, in de tweede week komt er plantje bij of tak, in de derde week de dieren in de stal.

Ondertussen komen Maria, Jozef en de ezel (door het lokaal) steeds dichterbij, om in week vier aan te komen op de jaartafel in de stal.

Op de groepen is er iedere week een kaarsje erbij aangestoken, zo leven we naar de Kerst toe.

De kaarsjes en lampjes helpen ons ook om deze donkere tijd in het jaar door te komen.

De spreuk hierbij wordt gezegd:

Eerste kaars, ik steek je aan
want het nieuwe licht breekt baan!

De belofte eens gegeven
doet ons alle dagen leven.

Tweede kaars, ga nu je gang
want het wachten duurt al lang
Maar wij blijven zeker weten,
God zal ons toch niet vergeten.

Derde kaars, schenk ons je licht
God geeft je een beter zicht.
Het donker kan niet meer bedekken
wat Gods dag ons doet ontdekken.

Als jij volgende week ook schijnt,
zien we hoe de nacht verdwijnt,
want jouw vlam is ons een teken
dat de vrede aan gaat breken.

In het uiterlijke leven is te zien dat we de kerststal klaar zetten en branden we kaarsjes; innerlijk keren we ons meer naar binnen toe en staan stil bij het wonder van Kerst. De wat diepere betekenis is dat we ons open stellen voor wat er uit de hemel naar ons toekomt.

Het licht van de natuur, het uiterlijke licht, neemt af. Hierdoor worden we terug geworpen op ons eigen, innerlijke licht.

Seizoenstafel

Dit alles betekent de voorbereidingstijd op het kerstfeest. De seizoenstafel wordt helemaal leeg gemaakt. Er wordt een donker blauwe lap uitgespreid en ook de achtergrond wordt donkerblauw of er hangt een sterrenhemel.

Op de tafel staat een lege stal en wordt de schepping afgebeeld.

Vanaf de eerste adventweek liggen er mooie stenen op de seizoenstafel. In de tweede week komt daar een plantje bij; in de derde week verschijnen de herders met hun lammetjes in het veld. In de vierde week is het Kerstmis en zijn Maria en Jozef aangekomen bij de stal. Zo komen het stenenrijk, het planten-, dieren- en mensenrijk bij elkaar.

Boeken

Maria's kleine ezeltje van G. Sehlin

Een ster over de grens van Ineke Verschuren

Kerstfeest in het grote bos van Ulf Stark

Liedjes

Bij het zingen worden gebaren ter ondersteuning van de tekst gemaakt. De meeste liedjes zijn online te vinden op www.vrijeschoolliederen.nl, www.doehoek.nl en www.kinderliedjes.info.

Stil nu

Stil nu, stil nu,
Maak nu geen gerucht.
Stil nu, stil nu,
't ruist al door de lucht.
't Wonder komt heel zachtjes aan,
't Kerstkind wil hier binnengaan.
Stil nu, stil nu,
maak nu geen gerucht.

Donker wordt de aarde

Donker wordt de aarde,
duister overal.
Maar ons hart beware,
het licht dat komen zal
Dat het helder stralen,
lichten mag heel ver
Dan zal eens de aarde,
worden tot een ster

Over sterren, over zonne

Refrein:

Over sterren, over zonne
Zachtjes gaat Maria's voet.
Louter goud en lichte vreugde
Brengt zij aan haar kindje zoet.
Als Maria blijde wandelt,
Hoog door 't godd'lijk licht omstraald,
Weeft zij 't kleed uit sterrenzegen,
Waar Gods Kind in nederdaalt.

Refrein:

Over sterren, over zonne
Zachtjes gaat Maria's voet.
Louter goud en lichte vreugde
Brengt zij aan haar kindje zoet.

Maria die zoude naar Bethlehem gaan

Maria die zoude naar Bethlehem gaan
Kerstavond voor de noene
Sint Jozef zoud' al met haar gaan
Om haar gezelschap te hoeden
Het hageld' en sneeuwde en 't was er zo koud
De rijm lag op de daken
Sint-Jozef die tegen Maria sprak
Och Here wat zullen wij maken
Maria die zeide: Ik ben er zo moe
Laat ons een weinig rusten
Laat ons een weinig verdergaan
Aan een huizeke zullen wij rusten
Zij kwamen een weinig verder gegaan
Tot aan een boereschure
't Is daar waar Heer Jesu geboren was
Daar sloten noch vensters noch deuren
Dat kleine kind weende, Maria zong
Gods engelen uit de tronen
Zij kwamen tezamen nedergedaald
Zij kwamen Maria kronen

Activiteiten

Transparante sterren vouwen
Kaarsen met bijenwas versieren
Kaarsenhouder in de vorm van ster maken
Engeltjes maken van wol of iets anders
Glazen potjes met vloeipapier beplakken om er een kaarsje in te doen.

Transparante figuren maken voor op de ramen
Kerstverhalen lezen; bv van de zonnegeheimen
Stalletje maken
Kerstbrood bakken
Kerstpunch maken, warme druivensap met sinaasappel en kruiden
Rode rozen vouwen voor kerstboom (dertig rode en drie witte, de rode rozen staan symbool voor de jaren dat Jezus op aarde was voor zijn doop en de witte voor de jaren na zijn doop).
Eigenlijk zet je de boom pas 24 december op en je bouwt deze op 6 januari weer af.

Kerstmis en de 13 heilige nachten

Achtergrond

De Kerstnacht, 24 december, is de langste nacht en staat recht tegenover het Sint Jansfeest.

In de midzomernacht laait het Sint Jansvuur hoog op.

In de Kerstnacht wordt het Licht in de donkerste nacht geboren. Het is het begin van de 13 heilige nachten, waarin de spirituele wereld heel dichtbij de aardse wereld is.

In voorchristelijke tijden was het al een bijzondere tijd. Een tijd van inwijdingen. Het is ook de tijd dat alles in de natuur tot stilstand is gekomen. Pas na 6 januari, de dag van Driekoningen én de dag dat Jezus in de Jordaan werd gedoopt en het Christuswezen zich met de mens Jezus verbond, komen de sapstromen in de natuur weer op gang.

Met de Advent vieren we de verwachting van de geboorte van het Christuskind. De geboorte van het kindje Jezus symboliseert het nieuwe leven, licht en hoop. Het wijst ons op onze verbondenheid met de geestelijke wereld. Nu de aarde en wij op het punt gekomen zijn van onze diepste inademing, zijn we voor dat licht het meest ontvankelijk. We komen als het ware bij onszelf nu we niet meer afgeleid kunnen worden door de uiterlijke, stoffelijke vormen.

Hoe vieren we Kerstmis?

In deze tijd valt ook de kerstvakantie, de meeste gastouders/kinderopvang is dan dicht. Dit is niet alleen praktisch, maar we vinden het ook noodzakelijk om een rustpunt in het jaar te hebben.

Met de kinderen sluit je misschien het jaar af met onze Kerstviering: een Kerstonbijt met een uitgebeeld kerstverhaal. Het is nu een mooie tijd om wiegeliedjes te zingen met de kinderen, want Maria brengt het kindje op aarde.

Advent: steek iedere week 1 kaars meer aan in de vier Adventsweken voor kerst. Zo leven we vol verwachting naar de geboorte van Jezus toe.

Eerste kaars, ik steek je aan,
want het nieuwe licht breekt aan!
De belofte eens gegeven
doet ons allen leven.

Tweede kaars, ga nu je gang,
want het wachten duurt al lang.
Maar wij blijven zeker weten:
God zal ons niet vergeten.

Derde kaars, schenk ons je licht,
God geeft ons een beter zicht.
't Donker kan niet meer verhullen
wat Gods dag ons gaat onthullen..

Vierde kaars, nu jij ook schijnt
zien we hoe de nacht verdwijnt.
Want jouw vlam is ons een teken,
dat de vrede aan zal breken.

Meld je aan voor de app Drakezang, waarin

Traditiegetrouw lopen de kinderen van de vrijeschool met een appel waarin een kaarsje is gestoken. De weg naar binnen in de spiraal, is de weg die wij ook in deze steeds donker wordende en stille tijd van het jaar gaan. Het dragen van een appel verwijst naar de appel uit de paradijselijke boom van goed en kwaad.

Seizoenstafel

Maria, Jozef, de os en ezel horen in de stal. Er is een kribje voor het kindje en er komt een stralende ster boven het stalletje. De drie koningen zijn elders aan hun reis begonnen. We laten ze op de schouw steeds wat dichterbij komen. De aankleding van de seizoenstafel is verder sober. Het beeld spreekt voor zich.

In de eerste week van de Advent, leggen we alleen stenen neer, de 2de week komen het plantenrijk erbij, in de derde week de dieren en in de laatste week komen Maria en Jozef aan.

Je kunt ook een laddertje maken erboven, waarin de engel iedere dag 1 treetje zakt, 24 treetjes.

Boeken

Het boompje van Loek Koopmans
De ezel en de os van Gunter Spang
Tomte en de vos van Astrid Lindgren
Kerstmis in de stal van Astrid Lindgren

Liedjes

Stil nu

Stil nu, stil nu, maak nu geen gerucht
Stil nu, stil nu, 't waait al door de lucht
't Wonder komt heel zachtjes aan
't Kerstkind wil naar binnen gaan
Stil nu, stil nu, maak nu geen gerucht
Stil nu, stil nu, 't waait al door de lucht

O dennenboom

O, dennenboom O, dennenboom
Wat zijn je takken wonderschoon
Ik heb je laatst in 't bos zien staan
Toen zaten er nog geen kaarsjes aan
O, dennenboom O, dennenboom
Wat zijn je takken wonderschoon.

Kling, klokje, klingelingeling

Kling, klokje, klingelingeling,
kling, klokje, kling!
Laat de boodschap horen,
Jezus is geboren.
Met die blijde klanken,
Willen wij God danken.
Kling, klokje, klingelingeling,
kling, klokje, kling!

't Kindje geeft ons leven,
Zal ons vrede geven.
Laat een loflied schallen,
Vrede voor ons allen.
Kling, klokje, klingelingeling,
kling, klokje, kling!

Er is een Kindeke geboren op aard'

Er is een Kindeke geboren op aard' (2x)
't Kwam op de aarde voor ons allegaar (2x)
't Kwam op de aarde en 't had er geen huis (2x)
't Kwam op de aarde en 't droeg al zijn kruis (2x)
Er is een Kindeke geboren in 't strooi (2x)
't Lag in een kribbe, gedekt met wat hooi (2x)
't Had twee schoon oogjes zo zwart als laget (2x)
Twee bleuzende kaakjes, dat stond hem zo net (2x)
't At pap uit een pannetje en 't maakte hem niet vuil (2x)
't Viel op de aarde en 't had er geen buil (2x)
't Keek naar Zijn Moeder en 't lachte zo snel (2x)
't Kende de liefde Zijns Moeders zo wel (2x)
't Kwam op de aarde voor ons allegaar (2x)
En 't wenst ons allen een zalig Nieuwjaar (2x)

Andere liederen:

Maria die zoude naar Bethlehem gaan
Er is een kindeke geboren op aard

Vingerspelletjes

Achter de hoge toren
Daar licht een grote steen
Ga je om de steen heen dan kom je bij Maria
Wat heft Maria in haar armen?
Een klein klein kindje
Wat heft het kindje in zijn handjes? Een gouden gouden boekje
Boekje open, boekje dicht
Boekje open, boekje dicht
Boekje weg....

Activiteiten

En Kerstbrood bakken en een dag laten rusten voordat het wordt aangesneden.
Een spelletje doen rondom kerstverhaal; een boek voorlezen; veel liedjes zingen.
Het Kerstverhaal uitbeelden met oudere kinderen. Ze kunnen zich een beetje verkleden met lappen, en bijvoorbeeld een gouden sterretje om het hoofd doen als engel; een blauwe lap als mantel voor Maria.
Ze kunnen zich verkleden als Jozef en Maria en met een kindje in haar armen een optocht houden door het lokaal.
De tafel voor het Kerstonbijt samen met kinderen mooi dekken.

